

Eto vam sada (po njihovom mnijenju) o broskvi visećeg učitelja predavat će znanje i umjeće, veseo da je lišen vlažne, pljesnive i zadušne konobičine.

Čudno mi se čini, da je ovdje umiješana osoba, koja bi morala razumeti što je škola, što školska stega i što je učitelj zaposlen u tumačenju najtežeg pitanja u počkoj školi.

Da! vikati će se iz sveg grla: učitelj ne podučava ništa, djeca nam ne znadu pisati peticija ni tužba — što je glavno itd.

A učitelj? Učitelj čeka mirno pravorjek svojih domaćih dugo i kratkokosih sofistickih agitatora, tješeć se misliju: Blaženi ubogi duhom, jer je . . .

Društveni vestnik.

Štajersko.

Od Save. V odbor štaj. „Lehrerbunda“ so se svoječasno volili tudi trije slovenski učitelji, ki imajo zastopati ona spodnještajerska učiteljska društva, ki so združena v „Lehrerbundu“. Kakor smo pa slišali, se naši odborniki sej redno ne vdeležujejo. Vzroki temu nam sicer niso znani, a obžalovati moramo to nebrižnost naših odbornikov vsekakor. Kakor znano, bode imel „Lehrerbund“ dne 20. t. m. zopet odborovo sejo, pri kateri se ima razpravljati o jako važnih stvareh in kjer bode treba odločno označiti stališče spodnještajerskih društev. Pričakujemo torej, da se te seje vsi naši slovenski odborniki zanesljivo vdeležé.

Književnost in umetnost.

Avstrijska zgodovina za ljudske šole. V spomin na 70 letnico rojstva Nj. cesarskega in kraljevega Apostolskega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. priredil Jakob Dimnik, učitelj v Ljubljani. V Ljubljani 1900. Založil Josip Petrič, trgovec s šolskimi potrebščinami. Tisk Rudolfa Milica. — To je naslov knjigi, kakoršno smo že dolgo pogrešali slovenski učitelji. Ni še dolgo temu, ko so vojaška oblastva poudarjala, da se v ljudski šoli premalo goji avstrijska zgodovina. Če se je to tuintam res zgodilo, gotovo ni temu kriv učitelj, ampak razmere, v katerih se nahaja čestokrat ljudski učitelj. Vseh pomožnih knjig si učitelj ne more nabaviti; v okrajni knjižnici se pa tudi ne dobi vselej vsega, kar rabi učitelj za pouk. Največkrat pa takih pomožnih knjig učitelj sploh dobiti ne more. Posebno za zgodovinski pouk je težko dobiti vseh potrebnih virov. V takih razmerah je učitelj na deželi navezan edino le na „berilo“. Priti v okom temu nedostatku pri zgodovinskem pouku je namen tu omenjene „Avstrijske zgodovine za ljudske šole“. Zato trdno pričakujemo, da bo učiteljstvo radostno seglo po tej knjigi ter jo bode naročalo za-se, za šolarske in učiteljske knjižnice in jo širilo tudi med ljudsko šolsko mladino. — Vsebina: I. Avstrijske dežele v starih časih. 1. Rimljani. Ustanovitev Akvileje. Ustanovitev Emone. 2. Razširjanje krščanstva v Avstriji. 3. Slovani. 4. Obri. 5. Karol Veliki. 6. Vzhodna krajina Karola Velikega. 7. Razpad po Karolu Velikemu ustanovljene „vzhodne krajine“. Ciril in Metod. 8. Ogri. 9. Obnovitev „vzhodne krajine“ (ustanovitev „avstrijske granice“). 10. Sv. Stefan, prvi ogrski kralj. — II. Babenberžani 976—1246. Pravljičar o zlomljenem loku. a) Mejni grofje. b) Vojvode. Pravljičar o zvestem Blondelu. — III. Medvladje. — IV. Rudolf Habsburški. Žezlo Rudolfa Habsburškega. Rudolf in dukovnik. — V. Avstrija pod Habsburžani. Upor v Švici. Gesslerjev klobuk. Viljem Tel. Friderik Krasni in Ludovik Bavarski. Ustanovljanje goratanskih vojvod. Hude nadloge: a) Kobilice, lakota, potresi. Potres v Bazelu. b) Črna kuga. Celjski grofje. Iznajdbe v srednjem veku: a) Smodnik. b) Papir. c) Tiskarstvo. d) Ure. e) Kompas. f) Kristof Kolumb najde

Ameriko. Maksimilijan I. na Martinovi steni. Turške vojske: a) Bitka pri Mohaču. b) Prvo obleganje Dunaja. c) Bitka pri Sigetu. d) Bitka pri Budakem. e) Bitka pri Sisku. Tridesetletna vojna. f) Drugo obleganje Dunaja. g) Pridobitev mesta Budima. — VI. Avstrija pod dinastijo habsburško-lotarinško od l. 1740. Mladi Vukasovič. Smrt Marije Terezije. Cesar Jožef II. pri plugu. Kmetova ljubezen do cesarja. Cesar Jožef II. na tlaki. Cesar Jožef II. na Kranjskem. Sled dobrega cesarja. Bitka pri Belemgradu (Lavdon). Nadvojvoda Karol. Bitka pri Lipskem. Slovenska zemlja in francoska vojska. Kako priljubljen je bil cesar Franc I. Radecki. Potres v Ljubljani l. 1895. Nadvojvoda Albreht. (Vmes je pa še posebej povedano o vsakem vladarju najvažnejše, kar je storil za Avstrijo. Op. por.) — VII. Avstrija kot konstitucionalna država. 1. Vlada avstrijskih dežel. 2. Vlada ogrskih dežel. 3. Skupna vlada. — VIII. Pravice in dolžnosti avstrijskih državljanov. 1. Pravice. 2. Dolžnosti. — IX. Viteškiredi in odlikovanja. — X. Grbi. 1. Državni grb. 2. Deželni grbi. 3. Grbi ogrskih dežel. 4. Bosenski grb. — XI. Cesarjev naslov. — Rodopis cesarske rodovine. — XII. Kako se je razvijala naša država. — XIV. Pregled, kžko se je razvijala naša država. — XV. Avstrijski vladarji. — XVI. Gesla avstrijskih vladarjev. — XVII. Časovna tabela. — XVIII. Zgodovina kranjske dežele. — XIX. Zgodovina Ljubljane. — XX. Avstrijska cesarska pesem po prvotni melodiji J. Haydna. — XXI. Zgodovina avstrijske cesarske pesmi. — To so torej glavni podatki vsebine; razvidno je iz tega, da je zbrano v tej knjigi vse, kar potrebuje učitelj pri pouku avstrijske zgodovine. Knjiga je tudi zelo primerna za obdaritev učencev povodom praznovanja cesarjevega godu. Na čelu nosi knjiga prav dobro zadeto cesarjevo podobo. „Avstrijska zgodovina za ljudske šole“ se dobiva pri založniku g. Josipu Petriču, trgovcu s šolskimi zvezki in drugimi šolskimi potrebščinami v Ljubljani, po 2 kroni knjiga.

Vestnik.

Iz c. kr. mestnega šolskega sveta. O rednej seji, ki se je vršila v petek dne 24. vel. srpana t. l., prejeli smo nastopno poročilo. Potem ko predsednik proglasi sklepčnost in pozdravi navzočne, poroča zapisnikar o kurentnih stvareh in pove, kako so bile rešene, kar se vzame soglasno na znanje. Mestnemu učitelju Engelb. G a n g l u dovoli se za prihodnje šolsko leto dopust v ta namen, da popolni svoje študije na dunajskem pedagogiju. Mestnemu učitelju Juriju Režku pripozna se četrti službena starostna doklada od 1. dne septembra t. l. v znesku letnih 80 K — in pa krajna doklada od istega dne v znesku letnih 40 K. — Sklene se prošnji vodstev prve mestne deške petrazrednice in mestne dvorazrednice na Karolinske zemlji za denarno podporo v svrhu popolnitve ondotnih šolskih vrtov priporočilno predložiti deželnemu šolskemu svetu. Na znanje se vzemo poročila c. kr. okr. šolskega nadzornika profesorja Frana Levca o nadzoru vanji mestne dvorazrednice na Karolinske zemlji, vnanjih zasebnih dekliških šol pri Uršulinkah in notranje zasebne ljudske petrazrednice pri Uršulinkah se vzemo na znanje in se imajo predložiti deželnemu šolskemu svetu. Za razpisano tretje katehetsko mesto na mestnih ljudskih šolah se stavi deželnemu šolskemu svetu terno-predlog. Izprašana učiteljska kandidatka Marijana Luschinova se sprejme za radovoljko in se ima v složbovanje prideliti mestni nemški dekliški šestrazrednici. Neki v Spodnji Šiški stanujoči deklici se dovoli sprejem v prvi razred mestne nemške dekliške šestrazrednice. Na znanje se vzame poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika prof. Fr. Levca o okrajni učiteljski konferenciji za slovenske in dvojezične šole v šolskem letu 1899/1900. Sprejmo se vsi s tem poročilom združeni nasveti in sklene se, da se ima to poročilo predložiti deželnemu šolskemu

svetu. Odobre se nasveti učiteljske konferencije prve mestne deške petrazrednice o pogodnem sprejemu vnanjih učencev in pritrdi se predlogom c. kr. okrajnega šolskega nadzornika prof. Frana Levca, po katerih naj bi se v prihodnje ravnalo napram sosednim šolskim občinam radi vnanjih otrok sploh, ki obiskujejo tukajšnje šole. O teh nasvetih je obvestiti merodajna oblastva in prizadete občine. Sklene se pri občinskem svetu izposlovati kredit za naročbo štirih izvodov nameravane zgodovine c. in kr. domačega pešpolka za okrajno učiteljsko knjižnico in za knjižnice vseh treh mestnih deških petrazrednic. Prihodnja redna seja bo v sredo dne 19. kimavca t. l.

Iz seje c. kr. okrajnega šolskega sveta v Postojni dne 30. vel. srpana 1900. Okrajni šolski nadzornik poroča o došlih kurentnih stvareh in pove, kako so bile rešene. Temu sledi glavno poročilo nadzornikovo v šolah za pretečeno šolsko leto. Obe točki se vzameta brez ugovora na znanje. Dekan postojnski in član c. kr. okr. šol. sveta je naznanil, da bo de prihodnje šolsko leto v Oreheku poučeval veronauk kapelan Adolf Knoliz Hrenovic. Pritožba nekega krajnega šolskega sveta proti županstvu se odstopi c. kr. okr. glavarstvu v daljno uradno postopanje. Pripoznajo se starostne doklade in sicer: učitelju Iv. Troštu na Razdrtem druga, učitelju And. Lahu v Šmihelu druga, od 1. vel. srpana 1900 in nadučitelju Fr. Verbiču v Slavini prva od 1. vel. srpana 1899. Reši se več prošelj za olajšavo glede šolskega obiskovanja. Stavi se c. kr. dež. šolskemu svetu terno-predlog za popolnitev novoustanovljene učiteljske službe v Postojni. Začasno nastavit se: Izprašana učiteljska kandidatinja M. Boletova za Št. Vid nad Vipavo in začasna učiteljica v Knežaku Jul. Gabrovšekova za Erzelj.

Sklene se upeljati pri okr. šolskem svetu javno kvalifikacijsko tabelo, v katero pogledati pravico imel bode vsak učitelj — in to le — za svojo osebo. Določi se za vse šole v okraju število občinskih zastopnikov v krajnem šolskem svetu in sicer: za vse enorazrednice po tri, za dvo- in večrazrednice pa po pet.

Ko se tudi sklene vnovič prositi c. kr. dež. šolski svet, da se z novim letom pri c. kr. davčnih uradih tega okraja ustavi pobiranje prispevkov od učiteljskih plač za okrajno učiteljsko knjižnico, predsednik ob pol 2. uri zaključil sejo.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo zboruje v četrtek 13. kimavca ob 10. uri predpoldan v Slov. Bistrici po nastopnem vspredu: 1. Petje, 2. Zapisnik, poročila, dopisi. 3. Naša organizacija, govori g. D. Pribil. 4. Poročilo o zborovanju „Zaveze“. 5. Vplačanje udnine. 6. Slučajnosti. Gledé 3. točke dnevnega reda pričakuje se obilna udeležba.

„Slovenec“, oz. g. kuratu Ant. Koblarju na notico „Najnovejša blamaža Jakoba Dimnika & comp.“ prav kratek odgovor. Podpisane se prav tako dobro spominjata slovensko učiteljsko sramotečega govora takratnega deželnega poslanca gosp. Fr. Šukljeja v deželnem zboru kranskem l. 1894., kot jima je še v živem spominu dobesedno govor pri VIII. glavni skupščini Zaveze v Opatiji l. 1896. takratnega državnega poslanca g. Ant. Koblarja, v katerem je z navdušenimi besedami klical h o s a n a slovenskemu naprednemu učiteljsstvu. Saj se tudi spominjava besed,*) s katerimi je državni poslanec Anton Koblar vzpodbujal napredno slovensko učiteljsstvo, ob času, ko so istemu v „Slovenec“ stavili most za osle,

*) Na znani pamflet, ki ga je pisal v „Slovenec“ državni poslanec č. g. dr. Janez Evangelist Krek pod naslovom „Pons asinorum“ je pisal takratni državni poslanec narodno-napredne stranke Ant. Koblar naprednemu učitelju z Dunaja to-le:

„Danes sem čital v „Slovenec“ ostudni napad na slov. učiteljsstvo. Pons asinorum!! No, kaj tako nesramnega tudi v tukajšnjih židovskih časnikih ne najdem. Bodete pač vsi učitelji pokazali škofovskim slugam (sic! Ured.), da zna dolgoušec tudi krepko — breniti nazaj. Solidaren protest vsega učiteljsstva bi bil na mestu.“

Uredn.

„da naj dolgoušec krepko brene nazaj“. Napad gospoda dvornega svetnika Fr. Šukljeja je zavračalo takrat slov. učiteljsstvo v raznih listih,*) g. kurata Koblarja, ki je dotične stavke v „Slov. Listu“ zopet pogrel in kakor pravi, dobesedno prepisal, je pa okreal po zasluženju Rešetar. Za vsako delo plačilo!

J. Dimnik.

L. Jelenc.

Razpisana učiteljska služba pri Sv. Petru nad Laškem je v II. plačilni vrsti in učitelj dobi stanovanje, obstoječe iz 1 sobe, kuhinje in kleti v novejši šoli.

Podpore obrtnim šolam. Naučno ministerstvo je podelilo obrtnim nadaljevalnim šolam sledeče podpore: v Ljubljani 4800, Postojni 560, Škofji Loki 660, Kočevju in Novemestu po 760, Krškem 580, Kranju in Ribnici po 700, Metliki 820, Trzinu 680, Radovljici in Št. Vidu nad Ljubljano po 900 in oni v Kranju 780 K.

Hrvatski školski muzej. Kako smo s najpouzdanije strane obaviješteni, pošet će se več od 1. siječnja 1901. u „Učiteljskom domu“ uređivati hrvatski školski muzej, koji će ispočetka zapremati pet velikih dvorana. Sve, što zasjeca u školsku struku, bit će tu sustavno poredano i moderno uređeno. Osobito nam se svida naum, da se u jednom odjelu izlože i hrvatska narodna odijela, koja će odmah služiti i kao uzorci za ženske ručne radnje. Poznavajući pokretače te divne zamisli, mi se upravo veselimo, da će se do godine otvoriti hrvatski školski muzej, a još nas više veseli, što će biti smješten u „Učiteljski dom“.

„Škola“.

Spomenik Ivanu Filipoviću, tomu nezaboravnomu prvaku hrvatskoga učiteljsstva, podić će se i otkriti bodućih školskih praznika u Zagrebu uz doličnu slavu.

„Škola“.

5000 učiteljica na pariškoj izložbi. Beogradski „Učitelj“ piše: „Parišku izložbu posjetit će ove godine 5000 učiteljica iz Amerike. Ovaj izlet priređuje sjevero-američki učitelj savez. Ove će društvo doploviti iz Amerike na posebnim brodovima do Havra, a odavle će posebnim vlakovima u Pariz.“

„Škola“.

Zahvala. Blagorodni gospod prof. in c. kr. okr. šol. nadzornik Francišek Levac je povodom pogreba svojega sina Leona podaril 10 K za uboge učence v Podbrezju. Za ta blagi dar se podpisana srčno zahvaljujeta.

V Pobrezju, dne 31. vel. srpana 1900.

Ivan Kiferle
voditelj šole.

Jernej Jeglič
preds. kr. šol. sveta.

*) Glej „Učiteljski Tovariš“ l. 1894. stran 44, 61 i. t. d.

Uredn.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Kranjsko.

Št. 744

o. šol. sv. Na štirirazredni Franc-Jožefovi šoli v Črnomlju razpiše se učiteljska služba s postavno plačo v stalno, oziroma začasno nameščenje.

Prošnje vlagati je do 20. kimavca t. l. pri c. kr. okr. šolskem svetu v Črnomlju.

C. kr. okr. šol. svet v Črnomlju, dne 29. vel. srpana 1900.

Parma, l. r.

Št. 985

o. šol. sv. Na enorazrednici v Št. Lorencu pri Trebnjem razpisana je služba učitelja-voditelja s postavno plačo in prostim stanovanjem v stalno, oziroma začasno nameščenje in je prošnje do 15. kimavca t. l. vlagati pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Rudolfovo.

C. kr. okr. šolski svet Rudolfovo, dne 24. vel. srpana 1900.

Friedrich, l. r.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja l. 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franco. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/3 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/5 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine še 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Jožef Pance. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“.

Tiska Milčeva tiskarnica v Ljubljani.